

Ξικομανών. Ακόμα, δήμαρχοι και κοινοτάρχες οργάνωναν διαμαρτυρίες των πολιτών για έργα αναγκαία, όπως αυτά των Ολυμπιακών Αγώνων, ώστε να εξασφαλίσουν ανταλλάγματα. Διαπραγματεύονταν επί μήνες υπολογίζοντας ότι η κυβέρνηση, για να αποφύγει την καθυστέρηση, θα υποχωρούσε. Ο δήμος μιας πρωτεύουσας νομού καθυστέρησε επί χρόνια να ορίσει το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας διαχείρισης μαρίνας που κατασκευάστηκε και του εκχωρήθηκε από το κεντρικό κράτος. Δεν συμφωνούσαν μεταξύ τους οι σύμβουλοι της πλειοψηφίας. Η μαρίνα έμενε όλο αυτό το διάστημα ανενεργή.

Το κυβερνητικό έργο, αλλά και την κυβερνητική εικόνα επηρέασε και η περιορισμένη δυνατότητα της αυτοδιοίκησης να πραγματοποιήσει έργα. Οι μελέτες, η εκτέλεση, οι έλεγχοι έπασχαν. Παντού στην Ελλάδα υπάρχουν βιολογικοί καθαρισμοί, για τους οποίους δόθηκαν χρήματα από τα Κοινωνικά Πλαίσια Στήριξης, οι οποίοι όμως δεν έχουν ολοκληρωθεί, είτε γιατί κατασκευάστηκε η μονάδα καθαρισμού αλλά δεν κατασκευάστηκε το δίκτυο αποχέτευσης είτε γιατί συνέβη το αντίθετο.

Έγιναν συνεχείς προσπάθειες να βελτιωθεί η κατάσταση. Συγκάλεσα μάλιστα ο ίδιος συσκέψεις για να βοηθήσω τις νομαρχίες στην παραγωγή έργων και την αντιμετώπιση του θέματος των πολεοδομικών γραφείων. Οι νομαρχίες προσέλαβαν τεχνικό προσωπικό και έγιναν παρεμβάσεις στον τρόπο λειτουργίας των πολεοδομικών γραφείων. Η κατάσταση είχε βελτιωθεί αισθητά προς τα τέλη οκταετίας.

Από το 2000 και μετά υπήρξαν ειδικές ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα της επιβαλλόμενης αποκέντρωσης με έναν τρόπο που να εγγυάται την ενιαία δράση των δημόσιων υπηρεσιών στην περιφέρεια. Ιδρύθηκαν για παράδειγμα τα ΠΕΣΥ (Περιφερειακά Συστήματα Υγείας). Κάθε ΠΕΣΥ ήταν αρμόδιο για την παρακολούθηση του δημόσιου συστήματος υγείας σε μια περιφέρεια, πράγμα που επέ-

τρεπε την ενιαία καθοδήγηση των φορέων της περιφέρειας κατά την παροχή υπηρεσιών.

Στα τέλη της οκταετίας και μετά τις συνεχείς αυτές αλλαγές, η κυβέρνηση έθεσε το θέμα της επανεξέτασης της αποκέντρωσης, της δομής της αυτοδιοίκησης και του ρόλου των περιφερειών. Η λύση απαιτούσε όμως εκτενή κοινωνικό διάλογο, που δεν ήταν πια χρονικά δυνατός. Είναι φανερό ότι το όλο σύστημα χρειάζεται να οργανωθεί εκ νέου με βάση σαφείς γραμμές. Επιδίωξη πρέπει να είναι ο περιορισμός του μεγέθους του συνόλου διοίκησης και αυτοδιοίκησης. Η πυραμίδα έχει σήμερα υπερβολικές διαστάσεις. Ακόμα και μετά την εφαρμογή του Σχεδίου «Καποδίστριας», ο αριθμός των δήμων και των κοινοτήτων παραμένει μεγάλος. Όπως επίσης υπερβολικά μεγάλος είναι και ο αριθμός των περιφερειών και των νομαρχιών με αποτέλεσμα την αδυναμία λειτουργίας τους και τις παράλογες δαπάνες. Το σχήμα αυτό, που ήταν ίσως σκόπιμο πριν από πενήντα χρόνια λόγω της γεωμορφίας της χώρας και της συνεπαγόμενης δυσκολίας των επικοινωνιών, σήμερα, που οι δυσκολίες αυτές έχουν ξεπεραστεί, είναι παράλογο. Υπάρχει βέβαια κίνδυνος κατά την επιδίωξη μιας λύσης οι διάφοροι τοπικισμοί και οι ομάδες συμφερόντων να παρεμποδίσουν τομές και να δημιουργηθούν έτσι υβριδικά σχήματα, τα οποία θα ικανοποιούν τόσο τη «διοίκηση» όσο και την «αυτοδιοίκηση» και τους διάφορους τοπικούς παράγοντες, αλλά σε καμία περίπτωση τους πολίτες.

### 3. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Στη δεκαετία του '90 η Ελλάδα γνώρισε μια ιστορικού χαρακτήρα αλλαγή που ακόμη προσμετρούμε τις επιπτώσεις της. Από εξαγωγέας εργατικής δύναμης έγινε χώρα υποδοχής οικονομικών μεταναστών, ιδίως από την Αλβανία. Το μεταναστευτικό ρεύμα προσέλαβε τεράστιες διαστάσεις βρί-